

Riigikogu majanduskomisjoni istungi protokoll nr 108

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 10. veebruar 2025

Algus 11.10, lõpp 13.04

Juhataja: Jaak Aab (esimees)

Protokollija: Maria Haas (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Lauri Laats (Aleksei Jevgrafovi asendusliige alates kl 11.44), Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi

Komisjoni ametnikud: Kaido Rosin (nõunik-sekretariaadijuhataja), Piia Schults (nõunik), Mari Tänav (nõunik), Kiia Väli (konsultant)

Puudus: Rene Kokk

Kutsutud: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) ruumilise planeerimise osakonna nõunik Külli Siim ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kohalike omavalitsuste osakonna õigusvaldkonna juht Martin Kulp (2. päevakorrapunkt); MKM-i ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna tööstusohutuse nõunik Merike Ring (4. päevakorrapunkt); MKM-i ruumilise planeerimise osakonna valdkonnajuht Kadi-Kaisa Kaljuveer ja sama osakonna nõunik Monika Korolkov ning Elering AS merevõrgu arendusjuht Priit Heinla (5. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Arvamuse andmine Riigikohtule: põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-24-34 (PlanS § 131 lg 2 ja § 128 lg 2 p 2 või õigustloova akti andmata jätmise - seotud sotsiaalse taristu objektide ehitamise kulude kandmise küsimusega)
3. Kollektiivse pöördumisega „Peatame Rail Balticu ja loome uurimiskomisjoni analoogselt Lätiga“ seoses toimunud arutelu põhjal otsuse sõnastamine
4. Seadme ohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse tutvustus
5. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu trassikoridori asukoha alternatiivide ja uuringute lähteseisukohtade tutvustus
6. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu majanduskomisjoni nädala (10.02.2025-16.02.2025) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 10.02.2025 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Arvamuse andmine Riigikohtule: põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-24-34 (PlanS § 131 lg 2 ja § 128 lg 2 p 2 või õigustloova akti andmata jätmise - seotud sotsiaalse taristu objektide ehitamise kulude kandmise küsimusega)
3. Kollektiivse pöördumisega „Peatame Rail Balticu ja loome uurimiskomisjoni analoogselt Lätiga“ seoses toimunud arutelu põhjal otsuse sõnastamine
4. Seadme ohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse tutvustus
5. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu trassikoridori asukoha alternatiivide ja uuringute lähteseisukohtade tutvustus
6. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 11.02.2025 kell 14.00

1. Kollektiivse pöördumise „Võru-Valga Maanteele uus tasane teekate“ arutelu
2. Sideteenuste hinnakujundusest
3. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Aleksei Jevgrafov, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Kristina Šmigun-Vähi).

2. Arvamuse andmine Riigikohtule: põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-24-34 (PlanS § 131 lg 2 ja § 128 lg 2 p 2 või õigustloova akti andmata jätmise - seotud sotsiaalse taristu objektide ehitamise kulude kandmise küsimusega)

Jaak Aab sõnas sissejuhatavalt, et tegemist on arvamuse andmisega Riigikohtule. Vastavalt põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seadusele on Kiili vald vaidlustanud planeerimisseaduse teatud sätete olemasolu või siis puudumise põhiseaduspärasuse ja palunud Riigikohtul vastav otsus teha. Riigikogu on selles asjas menetlusosaline ja käesoleval istungil kuulatakse ära valdkonnaga seonduvate ministeeriumite esindajad ning kujundatakse arvamus taotluses nimetatud sätete põhiseaduspärasuse osas, mis edastatakse Riigikohtule.

MKM-i ruumilise planeerimise osakonna nõunik **Külli Siim** lausus, et alates 2015. aastast kehtib planeerimisseaduses selline norm (§ 131), mis ütleb, et kohalik omavalitsus (KOV) võib sõlmida detailplaneeringust huvitatud isikuga halduslepingu detailplaneeringu kohaste rajatiste väljaehitamiseks või väljaehitamise seotud kulude kandmiseks. Riigikohtust on eelneval kümnendil tulnud mitu kohtulahendit, mis rõhutasid, et avalikult kasutatavate detailplaneeringuga ette nähtud rajatiste väljaehitamise kohustus on KOV-i olemuslik ülesanne. Seega, kui omavalitsus teeb detailplaneeringu ja näeb avalikuks kasutamiseks ette teatud rajatised, nt teed, pargid, haljasalad jne, siis on nende väljaehitamise kohustus KOV-il. Riigikohus rõhutas ka seda, tuginedes enne 2015. aastat kehtinud ehitusseadusele, et KOV võib sõlmida lepingu selliste ehitiste ehitamiseks ja üle andmiseks. Tol ajal oli ehitusseadus üldine ja tõi välja lihtsalt lepingu termini, mistõttu Riigikohus arutles, mis lepinguga täpsemalt tegemist on. Jõuti selleni, et tegemist on halduslepinguga, kuna kõne all on haldusülesande üleandmine. Kohtulahendid langesid ajajärku, kui koostati uut planeerimisseadust ning sellest ajendatuna kirjutati planeerimisseadusesse sisse Riigikohtu seisukoht, et KOV võib sõlmida halduslepingu selliste rajatiste ehitamise üleandmiseks. Rajatistega probleeme ei tekkinud, kuid aja möödudes tekitas küsimusi, mis saab ülejäänud ehitistest ehk hoonetest, nt koolid ja lasteaiad. Eelnimetatute osas sellist sõnaselget sätet ei

ole, mis ütleks, et KOV võib nende ehitamise üle anda ning see on ka Kiili valla jaoks probleem. Kiili vald leiab, et kuna ei ole sätet, mis võimaldaks üle anda ka avalikult kasutatavate hoonete ehitamist, siis see on põhiseadusega vastuolus olev. Praktikas vallad siiski selliseid lepinguid sõlmivad ning seda ilmselt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel. Mõned aastad tagasi tellis Rahandusministeerium kohaliku kasu instrumendi uuringu, kus võrreldi, kuidas on olukord teistes riikides ning kas seal on selliste ehitiste väljaehitamist reguleeritud. Selgus, et üldiselt on reguleeritud. Ühtlasi tõdes analüüs, et hoonete puhul on tegemist veidi halli alaga. **Siim** lisas, et MKM-is on väljatöötamisel planeerimisseaduse muutmise seaduse eelnõu ning see näeb § 131 lg 1 täiendamist nii, et see nimetab ka sotsiaalhooneid. Võib tekkida küsimus, mis need sotsiaalse eesmärgiga hooned on. Kiili vald toob väga selgelt välja raamatukogu, spordihoone jms. Tegelikult on probleemiks ennekõike koolid ning lasteaiad. Kui arendaja teeb suure elurajooni, siis kohustus koolid ja lasteaiad valmis ehitada jääb KOV-ile ning sellega ei olda rahul. Lisaks väidetakse kaebuses, et seadus ei võimalda KOV-il jätta planeeringut algatamata. Tegelikult on KOV-il õigus jätta vastavate vahendite puudumisel planeering algatamata, seega eelnimetatud väide ei vasta tõele. Seaduses on algatamisest keeldumise alus olemas. Lisaks on aeg-ajalt aruteluks, kas teema peaks olema sees planeerimisseaduses ning seotud konkreetse detailplaneeringuga või peaks tegemist olema nt kohaliku tasuga. **Siim** juhtis tähelepanu, et ettevalmistamisel oleva eelnõu kohaselt need hooned või rajatised ei pea asuma ainult planeeringualal, kuid need peavad olema planeeringu elluviimiseks vajalikud ning sellega funktsionaalselt seotud.

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kohalike omavalitsuste osakonna õigusvaldkonna juht **Martin Kulp** sõnas, et arutelud sotsiaaltaristu tasu teemal toimuvad. Lahendusviise on erinevaid. Üheks variandiks on teatud kokkuleppe sõlmimise hea alusnorm. Küll aga on õiguskantsler öelnud, et sedalaadi kokkulepet saab juba tänase õiguse raames teha. Teine variant on õiguslik norm tasu kehtestamiseks. Õiguskantsler on Kiili vallale ette heitnud, sest nad proovisid 2021. aastal kehtestada sellist üleüldist tasu arendajale. Õiguskantsler ütles, et formaaljuriidilisel põhjusel ei ole seaduses normi, mille alusel sellist määrust kehtestada ning see on seetõttu põhiseadusvastane. Võib arvata, et ka kõnealuse vaidluse juured ulatuvad sellesse aega tagasi. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium sooviks sellise aluse vallale anda ning ka asjakohane väljatöötamiskavatsus peaks käesoleval kevadel valmima. Üheks murekohaks on, et kuhu seadusesse muudatus paigutatakse. Rääkides kaebusest, siis juba 2009. aasta Riigikohtu lahend ütles selgelt, et see, millistest allikatest KOV-i piisavad rahalised vahendid laekuvad, on seadusandja otsustatav küsimus, kuid tingimus on, et KOV-i tulubaas tervikuna peab olema piisav nende enda ülesannete täitmiseks. KOV-il on enda ülesannete täitmise raames väga suur vabadus kujundada ja üles ehitada selle rahastamist. Kui tuleb suurem ühekordne investeering, siis on ka hetkel olemas võimalus seda rahastada nt maamaksu laekumisest või võtta laenu. Maamaksu instrument on väga oluline ning on andnud KOV-idele juurde palju paindlikkust. Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni poolt on samuti soovitatud suund, et KOV-id ei põhjenda rahaliste vahendite vajadust mitte riigile või kohtule, vaid ennekõike oma elanikule. Teine variant on laenu võtmine. Kiili valla netovõlakoormuse ülempiir on 100%, mis näitab, et vallal tervikuna läheb hästi. Tegelik netovõlakoormus on ainult 34,3%. Tasandusfondi saaja vald samuti hetkel ei ole.

Jaak Aab sõnas, et temale teadaolevalt on ka mõnes teises vallas vastav määrus, mis kehtestab sotsiaalse taristu tasu. **Aab** uuris, kui paljudel KOV-idel on volikogu määrusega

kehtestatud taoline tasu.

Martin Kulp lausus, et peale seda, kui õiguskantsler on teema osas jõuliselt reageerinud, ei ole kõnelejal teavet hetkeseisu kohta.

Külli Siim lisas, et ei oska samuti täpset arvu hetkel öelda, kuid käesoleva aasta kavas on analüüsi koostamine seoses omavalitsuste poolt kehtestatud määrustega. Probleemiks on, et kui seadus ütleb, et tuleb kehtestada määrus rajatiste osas, siis see puudutabki ainult rajatisi. Paljud KOV-id on sinna omavoliliselt kirjutanud juurde ka hooned. Õiguskantsler on öelnud, et KOV-il puudub selleks õiguslik alus. Eelmainitud planeerimisseaduse muutmise seaduse eelnõus on olemas võimalus, et anda edasi hoonete ehitamine, kui ka kohustus, et määruseid tuleb vastavalt täiendada.

Jaak Aab küsis, kas eelnõusse jääb sisse ainult võimalus nõuda arendajalt teatud hoonete väljaehitamist või võib tekkida ka sotsiaalse taristu element ehk et mingi arendusühiku eest nõutakse nt teatud tasu.

Külli Siim vastas, et eelnõu tasu ette ei näe. Eelnõu näeb ette konkreetset hoonet ning sellega seotult, kas arendaja ehitab selle ise välja või KOV ehitab ning arendaja tasub nt osa ehitamisele kuluvast summast. See on seotud konkreetsete hoonetega ning tegemist ei ole üleüldise tasuga.

Mihkel Lees palus täpsustada, kas eelnõusse kirjutatakse sisse konkreetsed hooned arendusalas.

Külli Siim vastas, et tegemist on hoonetega detailplaneeringu alal või väljaspool seda, juhul, kui need on funktsionaalselt seotud planeeringualaga ja vajalikud selleks, et planeeringut saaks ellu viia.

Andres Sutt küsis, kas kuni õiguskantsleri arvamuseeni rakendati halduslepinguid.

Külli Siim lausus, et teatud omavalitsused on sõlminud arendajatega lepinguid, olenemata sellest, et taotlusega nõutavat selget volitusnormi seaduses ei ole.

Andres Sutt uuris, mis oli aastaid tagasi põhjus, et rajatiste puhul volitusnorm anti, kuid hoonete puhul mitte.

Külli Siim vastas, et tol ajal olid probleemid eelkõige rajatistega. Sellel hetkel ei tõusetunud probleeme koolide või lasteaedadega.

Andres Sutt küsis, et mitme seaduse paragrahvi muutmist planeeritakse, et probleemile lahendus leida. **Sutt** leidis, et mõistlik oleks, et kogu korraldusõigus oleks delegeeritud KOV-ile ning riigi poolt ei ole vajadust taristu, sotsiaalhoonete jms rajamist ette kirjutada.

Külli Siim lausus, et hetkel on eelnõus kõnealune muudatus kaks lõiku.

Andres Sutt palus täpsustada, millal võiks seaduseelnõu valmida.

Külli Siim vastas, et loodetavasti võiks see toimuda 4-5 kuu jooksul.

Jaak Aab lausus, et piirkondades, kus on arendussurve väga suur, tuleks kindlasti lahendust otsida.

Mart Maastik leidis, et kõnealune situatsioon on veidi üllatav. Eestis on piirkondasid, kuhu soovitakse inimeste suuremat sissevoolu, kuid Riigikohtule taotluse esitanud omavalitsuses on vastupidi ehk soovitakse vähem arendusi. Üldiselt peaks süsteem töötama selliselt, et ehitades maju, tulevad ka inimesed piirkonda elama ning tänu sellele on olemas maksumaksjad. KOV saab maksud ning peaks hoolitsema selle eest, et olemas on koolid ja lasteaiad. **Maastik** uuris, kuidas saab anda omavalitsustele sellised otsustusvõimalused. Tasuks mõelda ka sellele, et kui KOV-ile antakse täiendav õigus arendusest keelduda, siis see võib tekitada võimaluse meelevaldselt ära öelda. **Maastik** tundis huvi, millist probleemi antud juhul lahendatakse.

Jaak Aab lausus, et sel teemal saab pikemalt arutada, kui vastav eelnõu Riigikogu menetluse jõuab. Üldiselt on aga arendussurve teatud Eesti piirkondades nii suur, et isegi tulubaasi eest ei suudeta kõike välja ehitada. Kui soovitakse, et piirkonnad kujuneksid mõistlikult, siis peab olema sotsiaalne taristu. **Aab** tuletas meelde, et hetkel ei pea komisjon hindama tulevase eelnõu sisu, vaid Kiili valla konkreetset taotlust, kas praegune regulatsioon on põhiseadusega vastuolus.

Piia Schults sõnas, et esmalt ei sisaldanud seadus sõnaselget võimalust nõuda arendajalt, et ehitatakse välja nt kanalisatsioon või teed piirkonnas ja erinevatele arendajatele esitati erinevaid nõudmisi. Oli suur edasimineku, kui kümne aasta eest otsustati teema selgelt paika panna. Küll aga oli regulatsioon piiritletud arenduse enda jaoks vajalike infrastruktuuri rajatistega. Rääkides sotsiaalse otstarbega ehitistest, siis nende olemasolu tagamine on KOV-i põhiülesanne. Kõneleja hinnangul ei ole ainult planeerimisseadus see seadus, mille alusel võiks analoogilise teemaga KOV kohtusse pöörduda, kui leitakse, et põhiülesannete täitmise tagamiseks ei ole piisavaid rahalisi vahendeid. 2021. aastal oli majanduskomisjoni menetluses PlanS parandus, mille menetlemise käigus ka kõnealuseid paragrahve käsitleti. Komisjoni poole pöördusid toona ka Tallinna linn ning Eesti Linnade ja Valdade Liit, kes tegid täiendusettepaneku. Majanduskomisjon arutas teemat ning leidis, et hoonete ja teiste sotsiaaltaristuobjektide kohustuse arendajale üleandmise teema ei ole selline, mida peaks kohe seadusesse kirjutama ning et see on KOV-i põhiülesandesse kuuluv. Ministeeriumi esindaja ütles 2021. aastal toimunud komisjoni istungil, et 2022. aastal planeeritakse teha teemakohane analüüs. Lugeses erinevaid dokumente, istungite protokolle jne, siis tol ajal ei tõstatunud konkreetsete sätete osas põhiseaduspärasuse küsimust.

Külli Siim lausus seoses eelkõneleja poolt mainitud analüüsiga, et tol ajal sooviti seda koostada, kuid kuna teema kaldus pigem maksude ja tasude poole, siis see ei olnud enam planeerimisosakonna teema.

Martin Kulp lisas, et teema käsitlemine ei ole seisma jäänud ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumis nähakse terviklahendusena nii ehitamiskohustust kui ka tasu

kehtestamise õiguse küsimust.

Mihkel Lees sõnas, et ei näe probleemi, et KOV-idele antakse suurem otsustusõigus enda tulubaasi kujundamisel, kaasa arvatud kontekstis, mis läheb ühiskondlikult vajalike tegevuste teostamiseks ja taristu rajamiseks.

Jaak Aab lausus, et ministeeriumi seisukoht on endiselt sama - ehk need sätted planeerimisseaduses või ka mingite uute sätete sisse viimise puudumine ei ole põhiseadusega vastuolus. Ka käesolevast arutelust saab välja lugeda, et põhiseadusega vastuolu ei ole, kuid olemas on praktiline probleem kohaliku elu arendamisel. Probleemiga üritatakse lähiajal tegeleda ning ministeeriumi poolt on Riigikogu menetlusse saabumas eelnõu. **Aab** lisas, et arvamuse sõnastus Riigikohtule vaadatakse üle järgneval istungil.

3. Kollektiivse pöördumisega „Peatame Rail Balticu ja loome uurimiskomisjoni analoogselt Lätiga“ seoses toimunud arutelu põhjal otsuse sõnastamine

Jaak Aab tuletas meelde, et kõnealuses kollektiivses pöördumises sisaldus üldjoontes kaks põhilist taotlust. Esimene on Rail Balticu (RB) projekti arendamise peatamine Eestis. Teine osa taotlusest on ettepanek RB uurimiskomisjoni loomiseks. **Aabi** ettepanek on neid ettepanekuid mitte toetada, kuid toetada osaliselt pöördumises sisalduvat ettepanekut avalikustada kõik RB arendamisega seotud dokumendid – seda klausliga, et avalikustada tuleks dokumendid selles osas, mis ei sisalda konfidentsiaalset informatsiooni - riigi- või ärisaladust. Asjakohane seisukoht tuleks edastada Kliimaministeeriumile. Viimati nimetatult küsiti ka tagasisidet dokumentide avalikustamise osas ning komisjonile laekunud selgituses toodi probleemina välja see, et teatud kohad lepingutes sisaldavad riigi- või ärisaladust. Täies mahus ei ole dokumente seetõttu võimalik avalikustada.

Mart Maastik leidis, et tuleks moodustada uurimiskomisjon, kes selgitaks välja, milline on projekti hetkeseis, kuidas on olukord rahastamisega jpm. Uurimiskomisjon peaks ühtlasi kindlaks tegema, millised oleksid kulud nii projekti lõpetamisel kui ka jätkamisel ning mida need variandid endaga kaasa tooksid. Uurimiskomisjoni töö järel peaks selguma, kuidas jätkata. Segadus ja teadmatuus on hetkel RB projekti juures tema hinnangul väga suured.

Jaak Aab lausus, et eelmisel aastal kuulati majanduskomisjonis mitmel korral ülevaadet RB arendamisest ja edasistest plaanidest. Riigikontroll tutvustas ka kolme Balti riigi riigikontrollide auditaruannet. Erinevaid materjale ei ole riigikontrolli auditi läbiviijate eest varjatud. Kõneleja ei näe uurimiskomisjoni puhul lisaväärtust, kuna sama informatsiooni saab küsida majanduskomisjoni liikmena komisjoni istungitel. Majanduskomisjonil on samad instrumendid kui uurimiskomisjonil. Üldistav hinnang projektile on, et majandusliku kasu ja julgeoleku aspekti vaatest omab see olulist tähtsust. Selline vaade on kolmes Balti riigis sarnane, kuid murekohad on loomulikult riigiti veidi erinevad. Projekti peatamisel oleks majanduslik kahju ilmselt palju suurem, kui üritades projekt siiski võimalikult mõistlike tähtaegadega realiseerida.

Mart Maastik leidis, et ettevõtjale peaks olema äriprojekti puhul teada selle jätkusuutlikkus, rahastusvõimalused jne. RB projekti puhul aga ollakse seisus, kus võib probleeme eirata, kuna

selle taga on riik. Edasist realistlikku plaani RB projekti osas kõnelejale teadaolevalt ei ole ning ta sooviks seda komisjonis kuulata. Rääkides riigi- või ärisaladusest, siis selle taha võib peituda paljude erinevate dokumentide avalikustamata jätmisel. RB puhul ei tohiks olla riigi- või ärisaladusi.

Jaak Aab ütles, et Kliimaministeeriumist on laekunud komisjonile vastus, miks osad RB-ga seotud lepingutest, st Euroopa Komisjoniga sõlmitud rahastamise lepingud, ei ole avalikud. Eelnimetatu on saanud ka juriidilise põhjenduse.

Lauri Laats lausus, et esimest korda tõi uurimiskomisjoni loomise mõtte välja Keskerakond ning on kahju, et juba teistkordselt soovitakse selle vastu hääletada. RB projekt on mastaapne, mistõttu tuleb ka selgeks teha, mis asjaoludel projekt võib ebaõnnestuda. Potentsiaalseid ebaõnnestumise kohti on üsna mitmeid, arvestades, et seotud on kolm erinevat riiki. Riikidest on tulnud projekti osas erinevaid signaale. Lisaks, avalikkus soovib projekti osas saada rohkem informatsiooni ning majanduskomisjon peaks tooma erinevaid aspekte üldsuseni. Kollektiivse pöördumise esitajad tõid välja ka muid asjaolusid seoses RB projektiga. **Laats** ütles, et toetab kindlasti uurimiskomisjoni loomist. Ühtlasi, vaadates Riigikogu kodu- ja töökorra seadust, siis otsuseid pöördumise kohta on võimalik teha mitmeid. Kõneleja sooviks teema viia Riigikogu täiskogu istungile olulise tähtsusega riikliku küsimusena (OTRK).

Andres Sutt sõnas, et RB projekti vajalikkus on juba ammu hinnatud, sh sotsiaalmajandusliku mõju, reisijate, kaubaveo ja kaitsevaldkonna vaatest. Peale idapiiri sulgemist on RB ühendusele tähtsust lisandunud ka Soome jaoks. Ühtlasi on komisjon saanud regulaarselt võimaluse kuulata projekti ülevaateid ning küsida täiendavat informatsiooni. Mõistlik oleks kohtuda ka teiste Balti riikide majanduskomisjonidega, et RB teemal arutada. Lisaks, Riigikontroll on kinnitanud, et neil on olnud juurdepääs kõikidele dokumentidele, mida nad on auditi tegemiseks vajalikuks pidanud. Seega materjalide varjamist ei ole selles osas olnud. Kõneleja ei näe eelnimetatud põhjustel vajadust uurimiskomisjoni moodustamiseks. Majanduskomisjon on õige komisjon teemade käsitlemiseks ja parlamentaarse kontrolli teostamiseks.

Jaak Aab lausus, et OTRK-d saavad algatada nii komisjonid kui ka fraktsioonid, olenevalt, mis teemasid nad hetkel oluliseks peavad. Ei saa välistada, et RB projekt tuleb mingil hetkel uuesti arutlusele ka Riigikogu täiskogu istungil. Majanduskomisjonil on jätkuvalt võimalik ülevaateid ja täiendavat informatsiooni saada, mistõttu ei näe kõneleja uurimiskomisjoni loomisel lisandväärtust.

Lauri Laats sõnas, et kui Keskerakond pakkus välja uurimiskomisjoni moodustamise, siis riigikontrolör seda mõtet toetas, ehkki Riigikontrolli raportis on teatud asjaolud juba välja toodud. Lisaks uuris **Laats**, kuidas kollektiivse pöördumise menetlusega edasi minnakse, kui komisjon otsustab hetkel seda heaks mitte kiita.

Jaak Aab lausus, et komisjoni otsus lõpetab menetlusprotsessi ning pöördumise algatajatele saadetakse sellekohane vastuskiri. **Jaak Aab** võttis arutelu kokku ning tegi ettepaneku mitte toetada kollektiivse pöördumisega Riigikogule esitatud ettepanekuid peatada Rail Balticu

projekti arendamine Eestis ja luua Riigikogus Rail Balticu uurimiskomisjon, kes peaks analüüsima võimalusi projekti peatamiseks ning toetada osaliselt pöördumises sisalduvat ettepanekut avalikustada kõik Rail Balticu arendamisega seotud dokumendid – seda klausliga, et avalikustada tuleks dokumendid selles osas, mis ei sisalda konfidentsiaalset informatsiooni - riigi- või ärisaladust ja edastada asjakohane seisukoht Kliimaministeeriumile. Toimus hääletus ning ettepanekud leidsid toetuse.

Lauri Laats tegi ettepaneku, et komisjon arutaks teemat OTRK-na käesoleva aasta aprillis Riigikogu täiskogu istungil, kus üheks ettekandjaks oleks kollektiivse pöördumise algatajate esindaja.

Mart Maastik toetas ettepanekut ning leidis, et RB puhul on tegemist riiklikult tähtsa küsimusega.

Piia Schults sõnas teadmiseks, et variante, kuidas komisjon saab kollektiivset pöördumist käsitleda, on erinevaid. Komisjon on pöördumist arutanud juba avalikul istungil, kuid see ei keela täiendavate otsuste tegemist.

Jaak Aab lausus, et ei toeta käesoleval istungil RB teema osas OTRK otsustamist. Teema võib millalgi OTRK-na Riigikogu täiskogu istungile jõuda, kuid komisjonil on hetkel ka teisi olulisi küsimusi. Seega tuleb teha valik ning koheselt ei saa kinnitada ja kokku leppida, et RB on lähiajal kõige olulisem teema.

Seejärel pani **Aab** Lauri Laatsi tehtud ettepaneku, et komisjon arutaks teemat OTRK-na käesoleva aasta aprillis Riigikogu täiskogu istungil, kus üheks ettekandjaks oleks kollektiivse pöördumise algatajate esindaja, hääletusele.

Ettepaneku poolt oli 2: Lauri Laats, Mart Maastik; vastu 7: Jaak Aab, Mario Kadastik, Mihkel Lees, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi; ja erapooletuid 1: Tõnis Mölder. Ettepanek ei leidnud toetust.

Otsustati:

3.1. Mitte toetada kollektiivse pöördumisega Riigikogule esitatud ettepanekuid peatada Rail Balticu projekti arendamine Eestis ja luua Riigikogus Rail Balticu uurimiskomisjon, kes peaks analüüsima võimalusi projekti peatamiseks (poolt 7: Jaak Aab, Mario Kadastik, Mihkel Lees, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 2: Lauri Laats, Mart Maastik; erapooletuid 1: Tõnis Mölder).

3.2. Toetada osaliselt pöördumises sisalduvat ettepanekut avalikustada kõik Rail Balticu arendamisega seotud dokumendid – seda klausliga, et avalikustada tuleks dokumendid selles osas, mis ei sisalda konfidentsiaalset informatsiooni - riigi- või ärisaladust ja edastada asjakohane seisukoht Kliimaministeeriumile (poolt 7: Jaak Aab, Mario Kadastik, Mihkel Lees, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi; vastu 2: Lauri Laats, Mart Maastik; erapooletuid 1: Tõnis Mölder).

4. Seadme ohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse tutvustus

Jaak Aab sõnas sissejuhatavalt, et käesoleval istungil toimub ärakuulamine ning komisjon otsuseid tegema ei pea. Soovi korral võib teha eelnõu autoritele ettepanekuid.

MKM-i ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna tööstusohutuse nõunik **Merike Ring** andis ülevaate seadme ohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsusest (lisa 1).

Mart Maastik uuris, miks on elektriautode parandamiseks vaja spetsiaalset pädevust.

Merike Ring vastas, et diskussioon tuli sektori poolt. Tegemist on kõrgepinge all oleva seadmega, mistõttu on see suurema ohuga. Aasta alguse andmetega on alternatiivseid kütuseid (elekter, gaas, vesinik) kasutavate sõidukite hulk 69 000, seega on küsimus, kas kõik need autod jõuavad esindustesse, kus on vajalik teadmine olemas või hoopis teistesse remonditöökohtadesse, kus autode remondi- ja hooldustööde tegijatel puuduvad ohutusalased teadmised elektrist ja gaasist.

Mart Maastik uuris seoses pädevustunnistusele üleminekul kutsetunnistusele, et kas praegu ei oleks mõistlik üleminekul automaatselt tunnistust anda, juhul, kui pädevus on olemas. Vastasel korral võib tekkida suur bürokraatia.

Merike Ring lausus, et ka hetkel käiakse pädevust taastõendamas. Tulevikus tuleb pädevustunnistuse asemel taastõendada kutsetunnistust. Kutsesüsteem toetab haridust rohkem kui pädevussüsteem. Otse üleviimist pädevustunnistustelt kutsetunnistusele ei ole võimalik teha, kuna tunnistused on eritingimustel väljastatud ja nende vahele ei saa tõmmata võrdusmärki.

Mario Kadastik mõtiskles, et kui inimene on nt 20 aastat suutnud väga edukalt tööd teha, kuid tal puudub selles valdkonnas kõrgharidus, siis kas see peaks otseselt olema piiravaks teguriks.

Merike Ring sõnas, et kui see inimene hakkab kutset taotlema, siis seal on nõue, et hinnatakse töökogemust ning senist haridust. Sellest sõltub, mis kutsetaseme inimene taotleda saab ning seda hinnatakse taotluse põhisel.

Mario Kadastik palus täpsustada, kas eksami teostamist ja kutse ennistamist on võimalik teha ka kogu protsessi läbimata (koolitused, praktika jne).

Merike Ring lausus, et isikutel, kes on seadusemuudatusest puudutatud, on hetkel pädevustunnistus olemas. Loomulikult oleks hea, kui pädevustunnistusele oleks võimalik inimesed otse üle viia kutsetunnistusele. Kahjuks ei ole seda võimalik teha, kuna pädevus- ja kutsetunnistuste väljastamise alused on erinevad. Teatud osa pädevustunnistusi on väljastatud tingimustel, mis ei põhine haridusel ning sellisel töökogemusel nagu on kutsetunnistuse taotlemisel.

Lauri Laats uuris, et miks väljastatakse Eestis elektrivaldkonnas tähtjalisi kutsetunnistusi, kuid nt Soomes väljastatakse tunnistusi tähtajatult.

Merike Ring lausus, et kui ei toimu taastõendamist, on keeruline veenduda kompetentsete isikute teadmiste ja oskuste ajaga kaasas käimises. Näeme, et elektritööde kvaliteet ja seeläbi ka ohutustase ei ole tagatud.

Andres Sutt uuris, et kui Eestis seatakse elektrivaldkonnas välisriigi kutsevalifikatsiooni tunnustamisel sõltuvalt taotletavast tunnustamise tasemest tähtajaline piirang kas viis või seitse aastat, siis mis saab siin töötavast välisriigi elektrikust, kui eelnimetatud aeg on saabunud.

Merike Ring vastas, et siis peab välisriigi elektrik ennast samamoodi koolitama nagu teevad Eesti elektrivaldkonnas töötavad kompetentsed isikud, kes kutset taastõendavad.

Andres Sutt oli selles osas veidi kahtleval seisukohal ning leidis, et esmalt tuleks uurida, kuidas kutsetunnistuste väljastamine välisriikides käib ning mis põhjusel on see tähtajatu.

Mihkel Lees tundis huvi, et kui kompetentsi eeldatakse hübriid-, elektri-, gaasi- ja vesinikuautode remondi puhul, siis miks ei tehta seda sise põlemismootoritega sõitvate autode remondi puhul.

Merike Ring lausus, et sellele on mõeldud, kuid antud teemaga tegeleb Kliimaministeerium.

5. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu trassikoridori asukoha alternatiivide ja uuringute lähteseisukohtade tutvustus

Jaak Aab sõnas sissejuhatuseks, et 05.03.2024 sai komisjon ülevaate Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamisest. Praeguseks on riigi eriplaneeringuga jõutud trassikoridori asukoha alternatiivide ja uuringute lähteseisukohtade aruteludeni, mida ministeerium käesoleval istungil tutvustab.

MKM-i ruumilise planeerimise osakonna valdkonnajuht **Kadi-Kaisa Kaljuveer**, sama osakonna nõunik **Monika Korolkov** ning Elering AS (Elering) merevõrgu arendusjuht **Priit Heinla** andsid ülevaate Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu trassikoridori asukoha alternatiivide ja uuringute lähteseisukohtadest (lisa 2).

Mart Maastik sõnas, et ettekandest käis läbi, et uut trassi soovitakse rajada ka Saaremaa elektrivõrgu tugevdamiseks. **Maastik** uuris, kuidas Saaremaa sisemine võrk paraneb, kui saarelt viiakse läbi 330 kV-ine elektriliin.

Priit Heinla vastas, et antud planeeringu raames on ette nähtud ka ühendus olemasoleva Saaremaa elektrivõrguga. Hetkel on Saaremaal 110 kV-ine elektrivõrk, mis jõuab kõige kaugemale Sikassaare alajaama. Peale seda on Elektrilevi OÜ (Elektrilevi) võrk, mis viib toite tarbijateni. Antud planeeringu raames ehitatakse välja alajaam, mis saab ühenduse olemasoleva võrguga. Eleringi plaan on koostöös Elektrileviga soetada teatud osa Elektrilevi võrgust ja viia 110 kV-i pingestmele. See on eraldi projekt, kuid plaan on ühendada Saaremaa mitmes punktis. Hetkel ollakse ühendatud 110 kV-i võrguga ainult Lihula alajaamast. Juhul, kui Lihula alajaamaga peaks midagi juhtuma, siis Saaremaa ja kogu suursaarte varustus on katkenud. Juhul, kui Saaremaa ühendatakse 330 kV-i võrguga läbi kahe liini, siis on saare elektrivarustus oluliselt paremini tagatud. Lisaks sellele ei käsitle antud planeeringu osa, mis läheb Lätti. Seega, kui Suures väinas või mandril peaks midagi juhtuma, siis elektrivarustuse saaks Läti kaudu tagada.

Jaak Aab palus täpsustada, kas ka Hiiumaa saab tänu sellele tugevama võrgu.

Priit Heinla vastas, et Hiiumaa elektrivarustus on hetkel täielikult Elektrilevi vastutada. Saaremaalt Leisi alajaamast lähevad 35 kV-i kaablid Hiiumaale. Kõnealune ühendus loob eeldused selleks, et Hiiumaale saaks tulla tugevam võrk. Elering on oma arengukavas ette näinud, et 2040-2050 aasta vahemikus võiks suur võrk minna üle ka Hiiumaast.

Mart Maastik tundis huvi, kui palju läheb hinnanguliselt kõnealune projekt maksma, arvestades ka merekaablit Lätti.

Priit Heinla lausus, et suurusjärg on 800 mln kuni 1 mld eurot. Küsimus on, kust tuleb Eleringi rahastus. Osaliselt tuleb see tariifist, kuid antud projekt on ka Euroopa ühishuvi projekt ning tänu sellele on võimalus taotleda CEF rahastust. Lisaks sellele kogub Elering erinevate hinnapiirkondade hinnaerinevustest ülekoormustasu. Plaan on ühendus rajada selliselt, et tarbijale oleks tariifitõus 0.

Mart Maastik küsis, miks Muhu saarele ei tule õhuliin.

Priit Heinla vastas, et Muhu saarele planeeritakse maakaabel, kuna antud kontekstis on see teistest saartest väiksem. Õhuliinid omavad kindlasti suuremat keskkonnamõju kui maakaablid. Õhuliini üks suuremaid mõjusid on linnustikule. Muhu saarel ei olda rannast piisavalt kaugel, et oleks võimalik õhuliin püstitada.

Mart Maastik uuris, kas neljandat elektriühendust oleks soovitud rajada ka siis, kui Saaremaale meretuuleparki ei planeeritaks.

Priit Heinla vastas, et neljandat elektriühendust soovitakse igal juhul rajada.

Mart Maastik palus tutvumiseks projekti hinnakalkulatsiooni.

Priit Heinla sõnas, et kalkulatsioon edastatakse peale komisjoni istungit.

Kristina Šmigun-Vähi tundis huvi, milline on ette näha kaasamiskoosolekute tegevusplaan.

Monika Korolkov lausus, et esmalt tehakse veebikohtumised, et väga huvitatud osapooltele oleks võimalik privaatsetl läheneda.

Kristina Šmigun-Vähi küsis, kas on uuritud elektromagnetvälja mõju inimestele.

Priit Heinla sõnas, et elektromagnetvälja mõju on uuritud. Selle kohta on kehtestatud määrus, millele Elering igati vastab.

Reili Rand uuris, kas on kaalutud samale trassile projekteerida vesinikutoru.

Priit Heinla vastas, et Elering on teatud aastani Eestis ka vesiniku ülekandevõrgu operaator.

Plaan on vesinikutoru vaadata koos naaberriikidega, et see jõuaks tegeliku tootja ja tegeliku tarbijani. Toru eriplaneeringu taotlust plaanib Elering teha 2026. aastal. Käesoleval aastal taotletakse kindlasti Euroopa Liidu rahastust, et oleks võimalik planeeringu ettevalmistust läbi viia. Elekter ning gaas on erinevad teemad ning neid koos ei planeerita.

Tarmo Tamm palus täpsustada, et kui õhuliini maksumus oleks 1 mld eurot, siis kas maakaabli oma oleks 10 mld eurot.

Priit Heinla vastas, et põhimõtteliselt see nii on. Küll aga on mitmed osad, kus tuleb igal juhul maakaablit kasutada, nt ühenduse osa Lätti ning saartele.

Tarmo Tamm lausus, et ehkki projekti maksumus on arvutatud, siis kui õhuliin tehakse läbi metsamaa, saab elurikkus hukka ning ka trassikoridori laius on märgatavalt suurem. **Tamm** uuris, kas ka see osa võeti hinnaarvutuses juurde. Maakaabliga saab võrreldes õhuliiniga rohkem metsa alles jätta, kuna koridorilaiused on täiesti erinevad.

Priit Heinla lausus, et täpselt sellist uuringut tehtud ei ole.

Tarmo Tamm leidis, et sellise arvestuse võiks ära teha.

Jaak Aab arvas, et taolise arvutuse saab teha siis, kui trassid on kindlalt paigas.

Priit Heinla sõnas, et Eleringil on samuti olemas ettevõtte keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisstandardite kogum. Eesmärk on võtta võimalikult vähe maad kasutusest välja ning eelkõige vältida metsamaad. Kui on ilmtingimata vaja metsamaad kasutada, siis välditakse väärtuslikumaid metsamaid.

Mario Kadastik uuris, kas liin on tehtud ka selle arvestusega, et lahendada Saaremaa elektriühenduse probleemid.

Priit Heinla vastas, et see eelkõige lahendab veidi kaugemat probleemi. Vaadates taristut, mida kõnealuse planeeringu raames rajatakse, siis oleks rajamise kuupäev 2033. aasta lõpp. Küll aga eksisteerib elektriühenduse probleem juba praegu. Probleemi lahendamiseks koostavad Elering ja Elektrilevi hetkel ühist võrgu arengukava, mille eesmärk on valmida 2025. aastal.

Mart Maastik palus arvutust, kui palju tihumeetreid metsa projekti käigus maha võetakse.

Priit Heinla vastas, et sellele kohest vastust ei ole.

Andres Sutt lausus, et ehkki olemas on eraldi kaardid nt elektriühenduse ning vesinikutrassi jaoks, siis oleks hea näha kõiki kaarte koos, et saada laiem pilt energeetikast. Hetkel võib jääda mulje, et igat probleemi lahendatakse eraldi, ilma tervikvaadet omamata.

Kadi-Kaisa Kaljuveer ütles, et selles osas tuleb Kliimaministeeriumiga veidi arutada, kuidas suur pilt tekitada.

Andres Sutt sõnas, et on erinevaid hinnanguid meretuuleparkide mõistlikkuse osas. Seega, see, kas meretuulepargis on võimalik vesinikku toota ja seda laiali transportida, muudab kogu ökonoomikat. Seetõttu on suure pildi olemasolu vajalik.

Kaido Rosin uuris seoses alternatiivtrassidega kaardil, et kas üks alternatiiv on ilma Muhu saart läbimata ning kas selline trassivalik oleks ehituslikult odavam.

Priit Heinla vastas, et küsimus on füüsikas. Nimelt 330 kV-i kaabel ei saa olla pikem kui 50 km. Planeerijate lähteülesanne oli, et soovitakse 330 kV-i pingel lahendada Saaremaa ja mandri vaheline ühendus. Kõik trassialternatiivid on lühemad kui 50 km ning maksumusega on arvestatud. Planeering on leidnud lihtsalt erinevad alternatiivid, milles üks on üle Muhu ning teine saare alt.

Mart Maastik uuris, kas Eleringi jaoks on varustuskindluse tagamiseks Eestis olulisem ühendus Soomega või neljas ühendus Lätiga.

Priit Heinla lausus, et mõlemad ühendused on olulised ning Eleringil ei ole kahe projekti vahel eelistust. Elering on teinud taotlused ning algatanud ka Estlink 3 jaoks vajaminevad planeeringud. Hoonestuslubade menetlused Estlink 3 jaoks on algatatud.

Jaak Aab ütles, et mõlemad projektid peaksid olemas sarnases ajagraafikus.

Priit Heinla sõnas, et Eesti-Läti neljanda elektriühenduse puhul on dikteerivaks planeering, projekteerimine ja väljaehitamise kiirus. Estlink 3 puhul on dikteerivaks tehnoloogia, mis peab olema kahe erineva sagedusala vahel. Tegemist saaks olema alalisvoolu ühendusega ning nende seadmete tarneajad on hetkel 5-7 aastat. Seega, kui 2027. aastal ehitajaga leping tehakse, siis saaks projekt valmis 2034-2035. aastal. Küsimus ei ole seetõttu Eesti poolsetes otsustes, vaid selles, et maailmas on taolisi projekte kaks korda rohkem, kui võimalus neid seadmeid toota.

6. Info ja muud küsimused

Täiendavat infot ei olnud ning muid küsimusi ei tekkinud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Jaak Aab
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Maria Haas
protokollija